Enderrock | Jordi Martí Fabra | Actualitzat el 15/10/2019 a les 13:00

Folk a flor de pell a la Fira Mediterrània

El mercat d'arrel de Manresa va celebrar la 22a edició entre el 10 i el 13 d'octubre

Figures del carnaval d'Ottana desfilant per Manresa | Txus Garcia - Fira Mediterrània

Abans del tsunami, la Fira Mediterrània de Manresa va celebrar la XXII edició entre els passats 10 i 13 d'octubre, amb més de 300 activitats relacionades amb la cultura popular, les arts escèniques i les músiques del món i el folk. Aquest és un recull de les cròniques publicades a Sons de la Mediterrània, un itinerari dels molts possibles pels escenaris de la capital del Bages al llarg de quatre dies.

La Companyia Minimíssima Foto: Carles Rodríguez

Dijous 10 d'octubre
Una companyia musical d'un sol integrant i abundants instruments petits, **La Companyia Minimíssima**, va resultar la proposta guanyadora de la dotzena edició del concurs Sons de la Mediterrània, després de la final celebrada a la Taverna Cervesa Guineu de la Fira Mediterrània de Manresa.

Una estona després que la ballarina i coreògrafa **Sol Picó** i la banda **Chapicó** inaugurés oficialment la Fira al Kursaal amb l'espectacle *Animal de sèquia*, **La Companyia Minimíssima**, el projecte del músic de Sant Cugat del Vallès Gerard Díaz, va seduir el jurat del concurs Sons de la Mediterrània per l'originalitat i potencial. Concentrada en una cadira i envoltada de petits instruments, aquesta petita companyia unipersonal va desplegar un repertori sustentat en una curiosa combinació instrumental (el baix continu del shruti peti indi i els colors del violí, l'acordió diatònic i el guitarró), versions atrevides de peces tradicionals ("La presó de Lleida") i versions de referents absoluts de la música mediterrània (els eivissencs **Uc** i el genovès **Fabrizio de André**) i tastos de poesia contemporània, crítica i crua.

Els altres tres finalistes van ser tres duos diversos. **Alba Casaramona** i **Joan Berenguer** van obrir la vetllada amb un repertori ben vestit de cants de feina, una adaptació d'una cançó de la Guerra Civil nord-americana i la combativa "Gallo rojo, gallo negro", de **Chicho Sánchez Ferlosio**. **Núria Conangla** i **Àlex Rodríguez**, reunits amb el nom **Game of Loops**, van presentar cançons pròpies amb un format prou original (dos violoncels i programacions), mentre que la cantant **Magalí Sare** i el guitarrista **Sebastià Gris** es van presentar amb un tercer element de pes, el guitarrista **Santi Careta**, per oferir un directe en què les cançons tradicionals i alguna composició pròpia es decantaven cap al jazz i l'experimentació.

Llibert Fortuny i Electro Cobla Sound Foto: Txus Garcia - Fira Mediterrània

Divendres 11 d'octubre
Després del vespre inaugural de dijous, relativament tranquil, en la segona jornada de Fira Mediterrània de Manresa la programació ja va fer-se atapeïda i pràcticament inabastable. Bona part dels espectacles van mostrar maneres d'acoblar -i desacoblar- tradicions musicals diverses.

En una de les trobades professionals a la Llotja, la cantant **Joana Gomila** reivindicava la importància de buscar vincles entre persones i pols aparentment distanciats perquè apareguin creacions interessants i innovadores. El vespre del dijous, a la Taverna Guineu de la Fira, s'havia pogut veure la presentació de **Gaiza Project**, grup galaico-basco-català que exemplifica la mar de bé la força dels vincles, per bé que els seus integrants tenen tots una sensibilitat pel que fa al folk força similar. A la portada del seu primer disc, *Gaizca Project* (Homerecords.be), les cantants de Ialma, el graller **Manu Sabaté**, l'acordionista **Iñaki Plaza**, el guitarrista **Ciscu Cardona** i **Nicolas Scalliet** apareixen fosos en un sol cos, fent pinya. El seu concert, rematat amb la versió de la cançó tradicional aranesa "Es caulets", és la prova que la unió fa la força i l'alegria.

Ja en la jornada de divendres, van poder veure's tres propostes marcades per la delicadesa i la fantasia introspectiva: **Heura Gaya** presentava a la llotja el seu *Gaya* (Segell Microscopi, 2019), un treball de cançons pròpies que són com una exploració interior, i alhora un reconeixement als orígens (la seva "Cançó de bres per a un dia de pluja" és absolutament hipnòtica, tot i que a la Fira va sonar sota un sol inclement). Per la tarda, al Sielu, els **Criatures** van demostrar que la cambra d'arrel és una veta que encara pot donar moltíssim de si. **Marçal Ramon** (acordió diatònic) i **Ivó Jordà** (gralla) treuen un partit superlatiu als seus instruments, brandant-los a més com dues banderes d'un país divers -i cosit actualment per la cultura- que va de Fraga a Maó i de Salses a Guardamar. Així, el "Ball de l'Àliga de la Patum", amb què acostumen a tancar les actuacions, va empeltar-se amb un altre himne popular present en el segon àlbum: la "Muixeranga d'Algemesí". Aquesta peça de melodia commovedora va tornar a sonar al Sielu una estona més tard, quan dos bons amics, el

tenorista **Jordi Molina** i el pianista **Joan Díaz** van presentar una lectura fantasiosa i apassionada de les cançons tradicionals, buscant vessants sorprenents i girs nous a melodies que la gent porta interioritzades. Va ser molt destacable, la manera com la melodia d'"El noi de la mare" mantenia el fil de l'arrel des de la tenora mentre el piano anava desenvolupant al seu voltant tota mena d'inversions i harmonies fantasioses.

Una altra manera de cercar acoblaments és el de les **Marala Trio** que, al menjador d'un pis de l'elegant i modernista Casa Torrents, feien sonar per a un públic reduït i proper una proposta curiosa: el grup anava cantant al voltant d'un micròfon binaural -una andròmina amb forma de cap humà que capta el so que li arriba des de totes bandes-, i cada espectador, amb uns auriculars, sentia les veus i la guitarra com si estigués just enmig de les noies, que anaven interpretant un repertori de cançons pròpies amanit amb moltes referències tradicionals i una versió notable del "Txoria Txori" de **Mikel Laboa**. Un concert atrevit que busca noves maneres d'arribar al públic i d'emocionar, per bé que, paradoxalment, el fet de posar-te uns auriculars i modular el volum amb tot de cables pel terra no deixa de ser una barrera.

I del minimalisme a cau d'orella a la grandiloqüència i l'ampul·losita t. Al Kursaal, els **Obeses**, acompanyats d'un cor propi i de la **Cobla Berga Jove**, desplegaven un espectacle musculós i flamejant, entre l'èpica i el *kitsch*, acoblant el seu repertori amb himnes sardanístics com "La Santa Espina" i "Llevantina", mentre que a la taverna sonava una curiosa proposta de Turquia, **Gaye su Akyol**, amb una mena de rock eclèctic que ha fet que algú l'hagi definit com 'la **Björk** del Bòsfor', però que no va acabar de connectar.

Molt diferent va ser l'ambient després al Sielu, on el saxofonista **Llibert Fortuny** va presentar la sísmica **Electro Cobla Sound**. A un costat, un bateria que feia anar percussions orgàniques i bits electrònics com un tro. A l'altre, una secció de tible, tenora i fiscorn injectant línies esmoladíssimes. I al mig, en Llibert amb la seva trempera escènica i la seva manera 'física' d'entendre el jazz. "La meva paranoia és una altra, el bebop i tot això... quan l'**Adrià Bauzà** -codirector del festival Amb So de Cobla i tenora del projecte- em va proposar això no sabia com sortiria...". Ha sortit espectacularment bé, sobretot perquè **Llibert Fortuny** és una bèstia escènica que a més ha sabut posar en un lloc nou, ple de *groove*, peces com l'havanera "La gavina", la cançó "Muntanyes del Canigó", el pasdoble "El Patumaire" i un ball característic de les festes del poble del saxofonista, Gòsol, que va acabar d'ensorrar El Sielu. Va ser com si **Charlie Parker**, amb tota la seva ràbia i les seves ànsies huracanades de llibertat, s'hagués reencarnat en vent de cobla.

Miquel Gil al Teatre Conservatori Foto: D'arrel musical

Dissabte 12 d'octubre
Moltes coses per festejar a la Fira Mediterrània de Manresa. La plaça Major i la Taverna van omplir-se amb grans propostes festives mentre en escenaris més petits s'hi van veure algunes perles. I va presentar-se el I Congrés Nacional de Música d'Arrel, que es farà a l'abril al CAT.

Menut ha gravat un disc tan sensible que pot arribar a fer mal. **Arnau Obiols** s'ha posat a cantar i la seva veu s'ha convertit en la veu dels padrins i les padrines del Pirineu. La cara de **Maria Mazzotta**, quan actua en un escenari, és com un teatret tan expressiu que no caldria ni escoltar el que canta per entendre-la. I **Miquel Gil** ho ha tornat a fer: les cançons de *Geometries* no paren de créixer perquè tenen molta molla. Són quatre de les propostes que van presentar-se el dissabte 12 d'octubre a la Fira Mediterrània i que van destacar per la seva capacitat de transmetre emocions a flor de pell.

Tot just un any després d'actuar a la capital del Bages en la final del Concurs Sons, la proposta del músic de Móra la Nova Carles Blanch, **Menut**, va presentar-se a la Llotja Professional en el marc del Circuit Folc. Van anar sonant les cançons de *Terra d'argila* (DiscMedi, 2019), i el que un any abans s'intuïa s'ha anat perfilant: les nou cançons d'aquest àlbum de debut són alhora un cant a la innocència i les il·lusions de la infantesa i una reivindicació d'un paisatge molt concret i gens valorat: la Ribera d'Ebre.

Menut s'enrecorda de son iaio per fer música d'avui, i també ho fa **Arnau Obiols**, que al pati de l'Anònima, un recinte fabril de totxo vermell estil Manchester, va oferir l'estrena del disc *Tost* (Segell Microscopi, 2019). Si fins ara havia treballat la cançó tradicional des d'un vessant més proper al jazz i l'experimentació instrumental, en aquest projecte el percussionista de la Seu d'Urgell s'ha

decidit a cantar i a endinsar-se en una recreació de tot un món i un imaginari a través d'instruments primitius i veus enregistrades de gent gran cantant i explicant com es vivia abans al Pirineu. Entre el públic que ho va veure, emocions a cabassos.

Al Sielu, la cantant salentina **Maria Mazzotta**, a qui ja vam poder veure l'estiu passat al Museu d'Història de Catalunya gràcies a la Fira Mediterrània, va confirmar que no només és una gran cantant, sinó també un torrent d'expressivitat facial. Com a intèrpret vocal brilla igualment quan es posa més fina i més lírica que quan agafa el pandero i es posa a cantar la pizzica a gola oberta. I com a actriu, acompanya cada cançó amb uns gestos, ara continguts, ara violents, que sembla que la connectin amb **Jacques Brel**, amb el seu admirat **Domenico Modugno** o amb el nostre enyorat **Ovidi Montllor**.

Al Teatre Conservatori, i en el marc del Circuit Folc, **Miquel Gil** i la seva banda feien parada en la gira que els du per tot el país presentant l'extraordinari *Geometries* (divendres estaven a Salt, avui diumenge estan al Cabanyal). Ja ho hem dit unes quantes vegades aquí, però ho tornarem a dir: *Geometries* és una fita en la carrera d'ell i també de la nostra música, perquè s'hi amaguen més d'una i més de dos cançons destinades a perdurar: "Mort petita", "Canvi de clima", "Llei horària", "Hotel París", "Terra"... són cançons que, amb la càrrega de poesia i sonoritat mediterrània que tenen, van posar-se a poc a poc al costat de clàssics d'altres collites, com "L'amor és Déu en barca", "Katà", "Primavera"...

Mentrestant, a la plaça Major manresana van poder veure's propostes més vistoses i de gran format. Com els **Pistacatro**, una curiosa agrupació que va acompanyar la **Unió Musical del Bages** i la seva música fent malabars. O **Cesare dell'Anna** i la seva **Girobanda** salentina, que van ocupar una espectacular glorieta il·luminada de colors amb una música també de colors, plena de ressonàncies balcàniques i esperit festiu.

A la Taverna Cervesa Guineu, dos pesos pesants del folk valencià, el cantaor **Apa** i el multiinstrumentista **Eduard Navarro**, van estrenar la seva col·laboració amb el grup de la Manxa **Vigüela**. Diguem que va ser com una de les cançons de ximbomba per acompanyar la matança del porc que van presentar. Cru i sense additius. Un repertori de fandangos, jotes, seguidilles, albaes... presentat tal com raja, amb força i trempera. Massa sovint oblidem que no calen justificacions teòriques ni discursos conceptuals perquè la música tradicional impacti i desperti les oïdes del personal.

Aquest pot ser perfectament un dels temes que apareguin en un esdeveniment que va presentar-se discretament a la Llotja Professional però que promet anar creixent i fent bullir l'olla els propers mesos: a mitjan abril se celebrarà al Centre Artesà Tradicionàrius de Barcelona el I Congrés Nacional de Música d'Arrel. Una sèrie de músics joves han creat l'associació La Xeixa i hi debatran sobre l'actualitat d'aquesta escena, posant el focus en diverses problemàtiques, de la visibilitat social i mediàtica al relleu generacional.

Figures del carnaval d'Ottana desfilant per Manresa Foto: Txus Garcia - Fira Mediterrània

Diumenge 13 d'octubre
La Fira Mediterrània abaixa el teló. L'animació al carrer, l'estrena de l'espectacle *Bestiari XL* i la presentació del nou disc de la guanyadora del concurs Sons, **Clàudia Cabero**, van ser alguns dels elements interessants d'aquesta darrera jornada.

Els poemes del *Bestiari* de **Josep Carner** tenen moltes lectures. També polítiques, per suposat. "Jo voldria que a la terra / no hi hagués mai qui patís, / que tothom fos gent amiga / i que ningú no envellís", canta l'estornell. I el fènix, l'au immortal venerada a l'antic Egipte, diu: "Mai ningú pogué sotjar-me / ni topar-me en un cantó; i és que s'havia fet córrer / que era existent, i no en só. / Ara m'esmenta un poeta / quan ja no es parla de mi. / Potser jo, si us el creguéssiu, arribaria a existir".

Els primers versos els va cantar la mallorquina **Joana Gomila** i els segons, el vallesà **Carles Belda**, en la presentació al teatre Kursaal de l'espectacle *Bestiari XL*, la plasmació a l'escenari del llibre-disc *Bestiari* (Seed Music, 2019), de **The New Catalan Ensemble**. L'estornell, el fènix i moltes altres bestioles, cadascú amb les seves característiques, van fer-se vers a través de **Carner** i s'han fet música a través d'aquest projecte capitanejat per **Joan Díaz**, i en el qual participen també **Marc Parrot** i **Gemma Humet** cantant, **Manu Sabaté** a la gralla i el clarinet, **Xavi Torrent** al flabiol, **Jordi Molina** a la tenora, **Marc Miralta** a la bateria, **Carles Marigó** al piano, **Juantxe Aguiar** a la mandola, **Clara Segura** i **Josep Pedrals** com a rapsodes... Tota una superproducció d'esperit i llenguatge noucentista que, a la llum del que està passant als tribunals i als carrers, convida a la reflexió i l'acció. A la mateixa hora, menys noucentistes i més primitius, les característiques figures del carnaval d'Ottana de Sardenya (l'illa convidada en aquesta edició de la Fira) desfilaven pel centre de Manresa suant sota el pelatge i arrossegant pesats i sonors esquellots sota el sol.

A la tarda i ja en la recta final de la Fira, a la taverna Cervesa Guineu, la cantant **Clàudia Cabero** va interpretar la seva versió del "Cant dels ocells" com "un cant de pau davant del que

vindrà". És una de les peces que formen part del disc *Aorta* (U98 Music, 2019), on es combinen. A l'escenari, amb una banda que completaven els mateixos músics que l'han acompanyada a l'estudi -la guitarrista **Sandra Monfort**, el guitarrista **Pau Romero**, el baixista **Guillem Aguilar** i el percussionista **Martí Hosta**-, **Cabero** hi va anar desplegant el repertori, de les adaptacions dels versos de la poeta i pintora **Rosa Maria Arrazola** al grup de peces tradicionals apreses amb la colla de **Coetus**, tot revestit amb un espectacular i meticulós tractament sonor, amb jocs de veus alterades incloses.